

УДК 81'38: 81 – 119

Світлана Библик

ЛЕОНІД АРСЕНІЙОВИЧ БУЛАХОВСЬКИЙ: БІЛЯ ВИТОКІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІНГВОСТИЛІСТИКИ

У статті проаналізовано внесок наукових праць академіка Л. А. Булаховського у розвиток лінгвостилістики. Подано огляд досліджень у галузі історії мови, теорії словесності (поетики), загального мовознавства, сучасної української літературної мови, російської літературної мови першої половини XIX ст., які репрезентують формування теоретичних і практичних засад лінгвостилістики та її напрямків (структурна стилістика, стилістика художньої мови, поетика, соціостилістика, історична стилістика). Відзначено актуальність випрацюваних критеріїв розвиненості літературної мови за стилістичним рівнем мови; диференціації стилів; класифікації лексики та фразеології зі стилістичного погляду, досліджень зі стилістичного синтаксису в аспекті історії мови та стилістики; розрізнення індивідуального мовного стилю та соціального стилю, напрацювань у практиці вивчення мови художнього твору в діахронії та синхронії. Підкреслено, що для вченого предметом лінгвостилістики є смислове та емоційно-оцінне наповнення твору.

Ключові слова: Л. А. Булаховський, лінгвостилістика, мовний стиль, художня мова, стилістичний засіб мови, ритмомелодика, інтимізація, прозаїчність, поетичність, вульгаризм.

The article analyzes the contribution of academic works of Academician L.A. Bulakhovskiy in the development of linguistic stylistics. The article presents the review of research in the field of language history, the theory of literature (poetics), general linguistics, modern Ukrainian literary language, and the Russian literary language of the first half of the nineteenth century, which represent the formation of theoretical and practical principles of linguistic style and its directions (structural stylistics, stylistics of artistic language, poetics, sociological stylistics, historical stylistics). The importance of worked out criteria of literary language development according to the stylistic level of language was noted; differentiation of styles; Classification of vocabulary and phraseology from a stylistic point of view, studies of stylistic syntax as an object of history of language and stylistics; the distinction between the individual linguistic style and social style, the experience in the study

of the language of the work of art in diachrony and synchrony. It was emphasized that the researcher constantly emphasized that the subject of linguistic stylistics is the semantic and emotional value of the work.

Key words: *L. A. Bulakhovskyi, linguistic style, artistic language, stylistic means of speech, rhythm melodic, intimization, poetic, vulgarity.*

Ім'я Леоніда Арсенійовича Булаховського (1888 – 1961) у більшості пов'язане з розвитком таких філологічних напрямків, як загальне, порівняльно-історичне мовознавство, акцентологія, історія мови, лексикологія, синтаксис, лексикографія... Вписане воно й в історію академічної *лінгвостилістики*, яка починалася від рівневого, або структурного, підходу, від осмислення «системи засобів» нашої мови, що припускають можливість їх вибору, відповідного використання тими, хто пише або говорить («Стилістичні засоби мови», 1931). І у працях 40-х рр. ХХ ст. під «стилістичною скерованістю» у мовній діяльності дослідник розумів «факт вибору з можливих засобів мови для створення *відтінку* (курсив наш. – С. Б.) думки і певного емоційного її забарвлення» [Булаховський 1977, 2: 574], а під власне-стилістичними функціями мовних засобів розумів потребу надати мові те, а не інакше смислове або емоційне навантаження та забарвлення [Булаховський 1949].

Українська лінгвостилістика (запровадив цей термін на позначення «учення про мовний стиль («слог»»)» [Булаховський 1955: 238]) як окрема навчальна дисципліна почала оформлятися наприкінці 20-х рр. ХХ ст. [Булаховський 1928 – 1929]. Цим ми завдячуємо представникам Харківської філологічної школи, які зініціювали створення курсу стилістики: очолив цей проект Леонід Арсенійович, він і керував роботою Б. О. Ткаченка («Нарис української стилістики», 1930). Вже в перші українські курси під назвою «Основи мовознавства» (1931 – 1932) Булаховський увів матеріал про стилістичні засоби мови, ритмомелодику, словопорядок (нейтральний, імпульсивний) [Булаховський 1928 – 1929].

Лінгвостилістика торувала свій шлях від досліджень у галузі історії мови, теорії словесності (поетики) та загального мовознавства. Її предмет постав не відразу чітко: він балансував між завданнями поетики досліджувати стилі

творів з урахуванням характеру сюжетів, прийомів композицій, вибору образів тощо та завданнями мовознавства вивчати мову творів. Хоч, на перший погляд, останнє із завдань вужче, але Л. А. Булаховський наголошує: лінгвостилістика має «схарактеризувати їх [окремі моменти словесного мистецтва. – С. Б.] як такі, що здійснюють вираження єдиного замислу з його смислового та емоційно-афективного боку» [Булаховський 1955: 242]. Саму методологію аналізу мовного стилю дослідник бачив як модель визначення «щό саме хоче виразити мовець чи той, хто пише» → «до яких засобів мови він при цьому звертається, підпорядковує їх своїй меті, смакам» → «як ці засоби визначають індивідуальну мовну манеру письменника [уживав як синонімічні терміни: *авторова мова*, *авторський мовний стиль*. – С. Б.] на тлі мовних манер, типових для певних жанрів, епох, для мовців». На етапі «виходу лінгвостилістики з пелюшок поезики» дослідник розумів її завдання як вивчення мовної м а й с т е р н о с т і письменника, його володіння мовою, прийомами к о м б і н у в а н н я елементів мови на тлі норми – словникової та граматичної [Булаховський 1955: 242], як вибір та реалізацію засобів вираження [Булаховський 1955: 243]. Розуміння індивідуального стилю письменника як певних «відхилень» від мови колективу спричинювало і двозначність термінологічних означень, зокрема пор. «сфера стилю художньої мови», де наклалися і сфера стилю як різновид мовної діяльності, і потрактування стилю як комбінування елементів мови.

Таке розуміння об'єкта лінгвостилістики було спричинене двома методологічними підходами в мовознавстві 20 – 60-х рр. ХХ ст.: 1) у структурі мови немає окремого стилістичного рівня, а тому стилістичні функції лексико-граматичних одиниць – додаткові реалізації їхніх семантичних та афективних властивостей; 2) мова художніх творів – основний критерій виробленості та розвитку літературного різновиду національної мови, джерело лексико-семантичного і словотвірного новаторства; художник слова ніби творить свій індивідуальний стиль як добрий знавець загальнонародної мови [пор. також: Єрмоленко 2017: 20 – 21].

Не можна обійти увагою і те, що ще в навчальних курсах кінця 20-х – початку 30-х рр. ХХ ст., зокрема у 2-й лекції «Соціальна природа мови», Л. А. Булаховський зауважив, про наявність стилю окремої людини, який може виявлятися під час спонукання до інших, а також під час повідомлення про щонебудь, тобто тоді, коли мовець виконує соціальні функції, ролі і сподівається від співрозмовника певної реакції на його слова. Врешті-решт дослідник підводить до висновку про діалогічну форму соціальних стилів [Булаховський 1931, II: 33 – 35].

Ці думки важливі нині, коли ще не так сміливо, як хотілося б, але говорять про формування ще одного інтегративного напрямку – соціостилістика. Зокрема, у такому ракурсі пропонувалося вивчати функції, за тогочасною термінологією, обласної і соціальнодіалектної лексики [Булаховський 1949: 57 – 61], а в художній прозі – селянську мову, мову купців, духівництва, міщан, тобто призначення мови прози – «наблизити читача до побутових вражень, створити у нього настроїв, близький до ролі спостерігача» [Булаховський 1949: 60].

Обґрунтування об'єкта лінгвостилістики супроводжувалося **диференціацією функціональних стилів**. Дослідження історії української літературної мови супроводжувалося аналізом текстів – пам'яток і художніх творів. До речі, поняття «текст» Л. А. Булаховський майже не вживав, напр., фіксуємо поодинокі сполуки на зразок *тексти конфесіональні* [Булаховський 1977, 2: 52], *культовий текст богослужбового характеру* [Булаховський 1977, 2: 226]. Його у працях 40 – 50-х рр. заступало поняття *письменство* 'літературна пам'ятка; писемний продукт; літературна діяльність', пор.: *письменство конфесіонального характеру* [Булаховський 1977, 2: 39], *письменство церковного характеру (церковно-книжне)* [Булаховський 1977, 2: 222], *письменство державно-побутове* [Булаховський 1977, 2: 225], тобто актова мова, *письменство світсько-державного характеру* [Булаховський 1977, 2: 223], тобто правові документи, записи і под.

Завдяки працям у царині історії мови дізнаємося, що поняттяве означення «мовностилістичний» стосувалося вправності письменників в оформленні своїх думок

[Булаховський 1977, 2: 226]. На позначення того чи того стилю слугували словосполучення *художня мова, професійна мова (культура) мова, канцелярська мова, актова мова* [Булаховський 1977, 2]. І нині це синонімічні відповідники до «художній стиль», «релігійний стиль» і под. Дослідник до т. зв. раціоналістичних стилів уналежнював публіцистичний, епістолярний, науковий [Булаховський 1977, 2: 236], беручи до уваги важливі і визначальні для історії української літературної мови художні твори, пам'ятки ділової мови, тексти церковного характеру. Отже, на межі 40 – 50-х рр. минулого століття диференціювали шість стилів. Про розмовний стиль ще не йдеться (поняття «розмовна мова» – синонім усної побутової практики), але вже звертається увага на побутові жанри, побутовий зміст текстів, на певну єдність культурної (літературної) і побутової мови.

У творчому доробку науковця ретроспективні розвідки про епістолярний та науковий стилі [Булаховський 1957].

Диференціюючи стилі за критерієм образності, вчений вживає поняття «неоздоблені стилі» стосовно наукового та офіційно-ділового. У праці «З робіт на ділянці слов'янського мовознавства в УРСР» (1944) він торкається питання естетичної природи мови художнього твору і наголошує, що при вивченні мови письменника «загальнонародні функції» слів і функції художньо-авторські накладаються: «Авторську мову треба вивчати в її синтетичній спрямованості на художній вплив, а це обов'язково вимагає уваги до ряду моментів саме літературного порядку (тематики, образів, стилю і под.), що кінець-кінцем сягає своїм корінням ще глибше – в моменти соціально-історичні».

Поряд з поняттям «жанр» (напр., *прозовий жанр, побутовий жанр*) у працях Л. А. Булаховського фіксуємо узагальнене позначення *тип писемного слова; тип писемної мови, переважно ділового характеру (законодавчі, офіційні акти)* [Булаховський 1977, 2: 45, 50]. Детальну характеристику мови художніх жанрів російської літературної мови першої половини XIX ст. учений подав у працях 40 – 50-х рр. XX ст., чим прислужився до формування методологічних засад історичної стилістики. Загалом писемну, книжну літературну практику

він кваліфікував як естетичну потребу освічених людей, а її стан характеризував як книжну культуру часу [Булаховський 1977, 2: 222], називаючи літературну мову культурною. Зокрема у праці «Питання походження української мови» він характеризував мову І. Котляревського та Т. Шевченка як *мірило культурно-побутової спільності*, а в «Нарисах з загального мовознавства» відзначав: «розмовна мова своїм складом значно консервативніша, ніж мова *книжна*, літературна, що обслужує численніші й різноманітніші потреби суспільства» [Булаховський 1955: 74].

Стилістичний аспект не обходить увагою вчений і в дослідженні «Виникнення і розвиток літературних мов» (1941, 1946, 1947) [зокрема: Булаховський 1975, 1: 321 – 470], поєднуючи його з естетичною оцінкою (гарне – негарне, добре – краще як колективна оцінка) вибору мовного засобу, що окреслює за допомогою таких критеріїв стилістичної розвиненості літературної мови, як гнучкість, ясність, точність. Насамперед авторитетами тут є письменники, менше – граматика [Булаховський 1975, 1: 399]. Визначальна роль саме поколінь мовців та їхніх авторитетів на кожному етапі розвитку мови, які урегульовують лексичну та граматичну сторони літературних мов, працюють як національний колектив під «тиском вимог до соціальної сталості способів мовлення» на формування численних жанрових та індивідуалізованих різновидів мови [Булаховський 1975, 1: 467].

Як історик мови, Л. А. Булаховський чітко постулював, що стиль (насамперед письменника) ґрунтується на загальнонародній, загальноприйнятій лексиці, на можливості широкого вибору з-поміж синонімічних лексичних і синтаксичних засобів мови, на тому, як цей стиль уявляють і відчують у той чи інший час [Булаховський 1955: 239].

Засади **рівневої лінгвостилістики** викладені в контексті історії літературної мови. І хоча найважливіші теоретичні і практичні аспекти цього важливого для лексикології, лексикографії та лінгводидактики питання закладено переважно на матеріалі російської літературної мови, утім відповідні глибокі новаторські праці визначили вивчення системи і структури української літературної мови.

У курсі загального мовознавства Л. А. Булаховський бачив передумови диференціації мовних стилів насамперед на рівні лексичного складу мови, забарвленні слів «оціночними моментами» (урочисті, поетичні, ввічливі, лайливі, витончені, вульгарні, серйозні, жартівливі тощо), які виявляються на тлі «нейтральних відносно чуття». Спираючись на дослідження словникового складу мови і досвід укладання словників, дослідник переконує в тому, що «стилістичні (настановні) мовні сфери практично є не такі відмежовані одна від одної» [Булаховський 1955: 89]. Уже в 20 – 30-х рр. ХХ ст. Л. А. Булаховський запропонував класифікацію стилістично забарвленої лексики. Та сама класифікація була покладена в основу навчальних курсів. Наголошуючи на умовності такої диференціації, дослідник розрізняв: 1) *загальнозжовані* та *загальнозрозумілі* слова, серед яких виокремлював *специфічно-побутову* лексику, або побутові слова, характерні для мови прози, белетристики (з розрізненням чужомовних та російських побутових слів, екзотизмів та етнографізмів). Властиво, що в побутовій лексиці частина має на собі відбиток соціального забарвлення (селянська, поміщицько-дворянська, для періоду початку ХХ ст. – новітня індустріально-технічна); 2) *термінологічна* лексика, зокрема *термінологічно-побутова*, тобто така, що надає прозовим творам специфічний колорит (етнографічний, жартівливий). Уведення цієї лексики до художніх творів дослідник пояснював розвитком самого життя, рівнем освіченості читача; 3) емоційна афективно забарвлена лексика: власне емоційна; лайлива; згрубіла; вульгаризми, афективно-фамільярна лексика; поетизми, або лексика з емоцією поетичності (урочистості, ніжності, ласкавості, фамільярності, гумору, жартівливості, ввічливості); 4) специфічно-книжна лексика наукової прози та абстрактна лексика [Булаховський 1949: 35 – 57; Булаховський 1957].

Важливе значення для рівневого аналізу мови художніх творів, листування письменників мала класифікація лексики і фразеології за територіальним і соціальним походженням: діалектизми (діалектна лексика), селянська лексика, народна побутова лексика, семінаризи, канцеляризи, арготична лексика [Булаховський 1957: 240 – 290], а також у діахронному

аспекті – архаїзми, неологізми [Булаховський 1949: 35 – 57; Булаховський 1957: 291 – 342]. Леонід Арсенійович наголошував на ролі церковнослов'янізмів, лексичних побутових раритетів та емоційно-афективної лексики; оцінював значення поетичного і прозаїчного («не тільки як словесний матеріал, з якого створюються жанри», а насамперед *поетичне* як те, що промовляє до чуття та уяви; *прозаїчне* – переважно інтелектуальне).

З нашого погляду, цікаві міркування вченого про вульгаризми. Так, сучасний читач зверне увагу на оцінку емоційних слів у полемічній літературі XVI–XVII ст., де вони виконували роль демократизації проповіді й відбивали бажання промовця привабити людей до слухання: «Для історії емоційної лексики характерним є розмах, якого набрало в письменників вживання лайливих слів та самий їх добір, що з погляду сучасних нам правил літературної етики іноді здається до вульгарності грубим» [Булаховський 1977, 2: 227].

Увага Леоніда Арсенійовича була прикута й до проблеми стилістичного синтаксису. На особливу увагу заслуговує диференціація прийомів інтимізації у поетів та белетристів: 1) звертання до героїв оповідання як вираження авторського співчуття до того, про що вони думають, переживають; 2) наказовий спосіб як запрошення читача подумати, зважити, оцінити, що повідомляє автор; 3) оповідна функція займенника *ми*; 4) уявний діалог між читачем та автором [Булаховський 1948, 2: 424 – 443; 444 – 463]. У підручнику «Курс російської літературної мови» (1949) академік Булаховський залишив зауваги про стилістичний відбір синтаксичних засобів, зокрема еліптичних речень, стилістичних фігур – плеонастичних, анаколуфів як спеціальних, художньо обґрунтованих порушень звичайних, правильних конструкцій, хіазм, синтаксис усної та писемної мови, вплив жанру мови на його синтаксичну структуру [Булаховський 1949: 366 – 374].

Рівнева лінгвостилістика у потрактуванні Л. А. Булаховського прислужилася до формування деяких текстових категорій. У його науковому доробку є праці, виконані на межі теорії словесності та мовознавства. Саме їм завдячуємо, коли йдеться про початки в обґрунтуванні

текстових категорій «інтимізація» (на сьогодні найширше ця проблема розкрита у праці А. В. Корольової [Корольова 2002]).

У 40-х рр. ХХ ст. акад. Булаховський обґрунтував широке й вузьке розуміння поняття *інтимізація* («Мовні засоби інтимізації в поезії Тараса Шевченка», 1942). Саме в зазначеній статті він запропонував під такою «настановою» розуміти «художні засоби щільніше зблизити самого поета із зображуваним», а також «своєрідне збудження читача – поділити з автором елементи його творчої праці, ближче ввійти в коло його почуттів і настроїв, зробившись ніби учасником самого живого процесу художнього вибору» [Булаховський 1977, 2: 573]. Цю лінгвостилістичну (автор вживає саме це означення. – С. Б.) особливість української мови характеризує як можливість «за допомогою займенника **той, та, те (отой, ота)**, вжитого не в прямому його – вказівному значенні, створити значення своєрідної умовної аперцепції – перекинути місток від слухача або читача до предмета як такого, що може був колись знайомий, може стосується до кола вражень трохи забутих, але порівняно легко відновлюваних, як такого, що про нього якось-то знають саме вони обоє – той, хто говорить (пише), і той, хто слухає (читає)» [Булаховський 1977, 2: 573]. Отож, на прикладі мови Шевченка дослідник вперше в українському мовознавстві говорить про психологічну функцію займенника, який збуджує уявлення, емоції, стає у контексті носієм психологічного змісту (згадування, пригадування чогось).

Уперше серед дослідників мови, відштовхуючись від досліджень А. Н. Веселовського про епітет у його широкому (включаючи прикладку і присудок) і вузькому (прикметник і прислівник як означення) розумінні, до засобів художньої виразності вчений уналежнює звертання, кваліфікуючи його емоційно-оцінну роль, функцію джерела художньої психології у творчості Т. Шевченка – ліризму, іронічності, співчуття, обурення, глузування [Булаховський 1977, 2: 573].

Ще у 1930-ті рр. ХХ ст. (лекція «Основи мовознавства») лінгвіст акцентує увагу на ритмічності мови [Булаховський 1931]. Поряд із фонетичними властивостями ритму мови він виділяє роль тональності, яка «підкреслює загальну природу

цілої думки, висловленої в реченні» [Булаховський 1931: 124], яка має властивість передавати настроєві стани мовців.

У розвідці «Максим Рильський – поет-патріот» (1946) йдеться про «ритмомелодичну організацію складних масивів» вірша з опертям на поняття *тон, домінанта*, із застосуванням таких оцінок ідіостилу поета, як просторовість, емоційність, легкість, гармонійність, витонченість, естетичність. На особливу увагу у творчості поета, на думку вченого, заслуговують періоди («будови над строфічні», «великі віршові єдності»). За будовою вони «класично прозорі попри свій просторовий обсяг, до того дуже цікаві своєю стрункістю, зокрема у тих випадках, коли поет відходить від системи звичайних фраз-рядів (анафоричного типу)». Рильський, за свідченням дослідника, «займає своє почесне місце не тільки як багата художня індивідуальність, але й як майстер мови, що прекрасно володіє всіма засобами народної мови в її живих фактах і в її так само живих творчих тенденціях. Він довів як поет з усією переконливістю факту, що українська мова має все потрібне для повного, художнього висловлення як ідей, образів, емоцій, що органічно зросли на рідному українському ґрунті, так і всього, що зросло на ґрунтах чужих: від культури Сходу до холодної витонченості французького класицизму XVII віку» [Булаховський 1977: 5].

Крізь усю теорію стилю, якою вона поставала в перші десятиліття XX ст., простежуємо в дослідженні Леоніда Арсенійовича Булаховського і константу вибору та компонування мовних засобів виразності, й ідею психологічної основи творчості письменника.

На теренах Києва академік зініціював створення фундаментальної праці «Курс сучасної української літературної мови» (1951), редактором якої був. Дослідження ж мови українських письменників-класиків (Т. Шевченка, М. Рильського та ін.) дали підстави вважати вченого фундатором дослідницької школи історії літературної мови й лінгвостилістики в Україні.

Булаховский Л. А. Курс русского литературного языка. Київ: Радянська школа, 1949. 408 с.

Булаховский Л. А. Русский литературный язык первой половины XIX века. Київ: Радянська школа, 1948. Т. 2. С. 424 – 463.

Булаховский Л. А. Русский литературный язык первой половины XIX века. Лексика и общие замечания о слоге. Киев: Изд-во КГУ им. Т. Г. Шевченко, 1957. 492 с. http://elib.gnpbu.ru/text/bulahovskiy_russkiy-literaturny-yazyk-1poloviny-19v_t1_1957/go,4;fs,1/ Перше видання: Т. 1: Лексика; Т. 2: Фонетика.

Булаховський Л. А. Вибрані праці в п'яти томах. Київ: Наукова думка, 1975. Т. 1. Загальне мовознавство. 495 с.

Булаховський Л. А. Вибрані праці в п'яти томах. Київ: Наукова думка, 1977. Т. 2. Українська мова. 631 с.

Булаховський Л. А. Максим Рильський поет-патріот: вибрані праці: в 5-ти т. Київ: Наукова думка, 1977. Т. 5. С. 594 – 600.

Булаховський Л. А. Нариси з загального мовознавства: к изучению дисциплины. Київ: Радянська школа, 1955. 248 с.

Булаховський Л. А. Основи мовознавства. Харків: Всеукраїнський заочний ін-т народної освіти, 1928 – 1929. 87 с.

Булаховський Л. А. Основи мовознавства. Лекція II. Соціальна природа мови. Харків, 1931. С. 33 – 35.

Булаховський Л. А. Основи мовознавства. Лекція III–IV. Стилiстичні засоби мови. Харків, 1931.

Булаховський Л. А. Основи мовознавства. Лекція VI. Ритмо-мелодика. Харків, 1931. С. 121 – 133.

Єрмоленко С. Я. Лінгвостилістика в контексті загального мовознавства. *Мовознавство*. 2017. № 4. С. 20 – 27.

Корольова А. В. Типологія наративних кодів інтимізації в художньому тексті. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2002. 267 с.

REFERENCES

Bulakhovskiy, L.A. (1949). The course of the Russian literary language. Kyiv, Radyans'ka shkola (in Rus.).

Bulakhovskiy, L. A. (1957). Russian literary language of the first half of the XIX century. Vocabulary and general notes about syllables. Kyiv, Izd-vo KGU im. T. G. Shevchenko (in Rus.).

Bulakhovskiy, L.A. (1948). Russian literary language of the first half of the nineteenth century. Kyiv, Radyans'ka shkola, Vol. 2, P. 424 – 463 (in Rus.).

Bulakhovskyi, L.A. (1975). Selected works in five volumes. Kyiv, Naukova dumka, Vol. 1. General linguistics (in Ukr.).

Bulakhovskyi, L.A. (1977). Selected works in five volumes. Kyiv, Naukova Dumka, Vol. 2. Ukrainian language (in Ukr.).

Bulakhovskyi, L.A. (1977). Maxim Rylskyi poet-patriot. *Selected works in five volumes*. Kyiv, Naukova Dumka, Vol. 5, P. 594–600 (in Ukr.).

Bulakhovskyi, L.A. (1955). Essays on general linguistics, Kyiv, Radyans'ka shkola (in Ukr.).

Bulakhovskyi, L.A. (1928 – 1929). Fundamentals of Linguistics. Kharkiv, Vseukrayyns'ky zaochny instytut narodnoyi osvity (in Ukr.).

Bulakhovskyi, L.A. (1931). Fundamentals of Linguistics. Lecture II. The social nature of language, Kharkiv, P. 33 – 35 (in Ukr.).

Bulakhovskyi, L.A. (1931). Fundamentals of Linguistics. Lectures III–IV. Stylistic means of language, Kharkiv (in Ukr.).

Bulakhovskyi, L.A. (1931). Fundamentals of Linguistics. Lecture VI. Rhythmic melody, Kharkiv, P.1213 – 133 (in Ukr.).

Yermolenko, S. Ya. (2017). Linguisticism in the context of general linguistics. *Linguistics*, N. 4. pp. 20 – 27 (in Ukr.).

Koroliova, A.V. (2002). Typology of narrative codes of intimization in artistic text. Kyiv, Vydavnychy tsestr KNLU (in Ukr.).

Статтю отримано 28.11.2018

Svitlana Bybyk

LEONID ARSENIYOVYCH BULAKHOVSKYI: FROM THE SOURCES OF UKRAINIAN LINGUISTICS

The article analyzes the contribution of academic works of Academician L. A. Bulakhovskyi in the development of linguistic stylistics. The article presents the review of research in the field of language history, the theory of literature (poetics), general linguistics, modern Ukrainian literary language, and the Russian literary language of the first half of the nineteenth century, which represent the formation of theoretical and practical principles of linguistic style and its directions (structural stylistics, stylistics of artistic language, poetics, sociological stylistics, historical stylistics). The importance of worked out criteria of literary language development according to the stylistic level of language was noted; differentiation of styles; Classification of vocabulary and phraseology from a stylistic point of view, studies of stylistic syntax as

an object of history of language and stylistics; the distinction between the individual linguistic style and social style, the experience in the study of the language of the work of art in diachrony and synchrony. It was emphasized that the researcher constantly emphasized that the subject of linguistic stylistics is the semantic and emotional value of the work.

Through the whole theory of style, which she could have been in the first decades of the twentieth century, Leonid Arseniyovych also conducted a constant choice and layout of linguistic means of expressiveness. He advocated the idea of the psychological basis of creativity of the writer, the psychological color of the plan, the psychological depth of the whole of each author.

On the territory of Kyiv, he initiated the creation of a fundamental work “The Course of Modern Ukrainian Literary Language” (1951), edited by Studies of the same language of Ukrainian classical writers (T. Shevchenko, M. Rylskyi, etc.) gave grounds to consider the scientist as the creator of the linguistic school of the history of literary language and linguistic stylistics in Ukraine.